

Lezerscolumn

In Kleio 6 staat een artikel over geschiedenis in het leergebied mens & maatschappij van twee SLO-medewerkers, Lieke Meijs en Theo van Zon. In de nabespreking van dit nummer binnen de Kleio-redactie is de gedachte geopperd dat er tegen dit artikel toch wel wat in te brengen valt. In deze column geef ik mijn mening over de plaats van geschiedenis in scenario drie en vier uit het artikel.

Geschiedenis is een belangrijk vak. Niet alleen voor alle geschiedenisdocenten die hun vak met liefde geven, maar het belang gaat veel verder. En wordt ook zo ervaren. De week van de geschiedenis, de verkiezing van de grootste Nederlander, de populariteit van Andere Tijden, het thema van de naderende boekenweek: het lijken stuk voor stuk uitingvormen van een heuse hype. Op radio 2 is tussen 17.00 en 18.00 uur een programma waarin sprake is van een trilemma, bellers mogen kiezen uit drie stellingen. Laatst won deze stelling met grote voorsprong: "Geschiedenis is van fundamenteel belang voor onze samenleving en er kan nooit voldoende aandacht aan worden besteed."

Maar wat doen beleidsmakers in het onderwijs hiermee? De commissie-Meijerink schetst vier scenario's, waarvan in het vierde 'Samenhang door competenties' geen plaats meer is voor aparte vakken, ook niet voor geschiedenis. Problematisch voor het SLO bleek dat voor het vak geschiedenis geen in termen van competenties herschreven eindtermen konden worden geformuleerd. Ook in het derde, minder vergaande, scenario blijkt geschiedenis lastig te zijn. Kerndoel 37, het gebruiken van het historisch kader van tien tijdvakken, legt een te grote druk op het werken in projecten. Suggesties om dan maar niet alle tien tijdvakken 'te doen' gaan volledig voorbij aan de doelstellingen van de commissie-De Rooy.

In de jaren tachtig en negentig heb ik veel ervaring opgedaan in het werken met vakkenintegratie. Op mijn school, OSG Huizermaat in Huizen, werkten geschiedenis, aardrijkskunde, economie en maatschappijleer in 4 vwo samen in het *game-project*. Ieder vak verzorgde daarin een thema, bijvoorbeeld aardolie, waarin de verschillende vakken hun vakinhoud en benaderingswijze konden onderbrengen. Het gevolg van deze aanpak was, dat geschiedenis, op het eigen vakspecifieke thema na, teruggebracht werd tot een historische inleiding op verschillende thema's. Leuk en zinvol, maar een belangrijk aspect van ons vak werd daarmee niet onderwezen: er was geen aandacht voor de tijd waarin de thema's geplaatst moesten worden.

Chronologisch besef, misschien zelfs historisch besef, was duidelijk slachtoffer van deze manier van vakkenintegratie. Maar was dat dan een bezwaar? Blijkbaar wel, want de discussies over het schoolvak geschiedenis, bijvoorbeeld in

de commissies-De Wit en -De Rooy, hebben gemeen dat benadrukt wordt dat er wél aandacht komt voor de lange lijn, de chronologie. De domeinstructuur van de Tweede Fase eindtermen heeft geleid tot een versplintering, de daaruit afgeleide wisselende onderwerpen van de centraal schriftelijke eindexamens hebben zeker naar buiten toe dit beeld van een gefragmenteerd vak versterkt.

En dat wordt algemeen als een lacune van het huidige geschiedenisonderwijs gezien.

Volgens de nieuwe kerndoelen voor de basisvorming kent geschiedenis twee componenten: er moet een chronologisch overzicht voor de samenhang geboden worden (kerndoel 37), en leerlingen moeten leren werken met historisch bronmateriaal (kerndoel 40). Een dergelijke verandering wordt vanaf 2007 ook in de tweede fase van kracht, als daar het examenprogramma van de commissie-De Rooy (overigens zonder dat de vorm van het schriftelijke eindexamen al duidelijk is) wordt ingevoerd.

Het derde en vierde scenario staan haaks op deze trend, en vormen eigenlijk een stap terug. Geschiedenis alleen opvatten als een 'historisch perspectief' waaruit bepaalde vragen worden afgeleid, ontkent dit belangrijke aspect van het vak. Zonder chronologie, zonder kennis van historische ontwikkelingen kunnen leerlingen geen zinvolle vragen stellen, behalve dan 'hoe was het vroeger'.

Is vakkenintegratie dan helemaal niet mogelijk met geschiedenis erbij? Natuurlijk wel. Vakkenintegratie kan uit pedagogisch-didactische overwegingen (veel minder verschillende leerkrachten voor de klas, kernteams die al het onderwijs aan een bepaalde groep klassen verzorgen) zeer welkom zijn. Maar binnen dergelijke constructies moet de bijzondere plaats van het vak geschiedenis gewaarborgd blijven. Ik ben blij dat geschiedenisdocenten nu meer houvast hebben als zij een bepaalde ruimte voor de inhoud van hun vak claimen. In die ruimte zal aandacht moeten zijn voor het aanleren van een chronologisch kader – eventueel verdeeld in tien tijdvakken.

Als geschiedenis inderdaad zo belangrijk is als op dit moment lijkt, dan hebben geschiedenisdocenten naast de formele regelgeving een extra steun in de rug om een duidelijke plek voor de inhoud van hun vak te claimen; maak daar gebruik van! Ik weet dat onze collega's van de andere vakken uit M&M wat dat betreft jaloers zijn op hun collega's van geschiedenis.

Stefan Boom